

UDK: 06.053.7:368.032.1+368.029:37:376:658.891:64.069.6:65.016:368.023.5(497.11)

Ljiljana J. Lazarević Davidović¹

ODRŽAN 29. SORS

OBRAZOVANJE I EDUKACIJA KLJUČNI ZA NAPREDAK OSIGURANJA

Glavna tema ovogodišnjeg SorS-a, 29. susreta osiguravača i reosiguravača u Sarajevu, koji je održan od 6. do 8. juna, bila je obrazovanje i edukacija kao ključni osnovi razvoja delatnosti osiguranja. Podteme savetovanja bile su „Obrazovanje u funkciji korporativnog preduzetništva u osiguranju“, „Obrazovanje u funkciji razvoja novih usluga u osiguranju“, „Obrazovanje i edukacija kupaca osiguravajućih usluga“ i „Tendencije i procesi savremenih tokova aktuarstva u razvoju osiguranja“.

Pitanja ličnog razvoja, važnosti edukacije i treninga zastupnika za povećanje prodaje osiguranja, ulaganja u ljudski kapital u delatnosti osiguranja, te obrazovanja kupaca osiguravajućih usluga bile su samo neke od tema koje su obeležile ovaj tradicionalni susret predstavnika osiguravajućih i reosiguravajućih društava, regulatornih agencija i nacionalnih udruženja osiguravača u Sarajevu.

Lice i naličje premijskog rasta na tržištima u regionu

Na konferenciji za novinare održanoj 7. juna predstavnici struke osiguranja predstavili su stanje na tržištima u regionu, a pokazatelji poslovanja u 2017, u poređenju s prethodnom godinom, ukazuju na premijski rast u gotovo svim segmentima osiguranja na skoro svim tržištima u regionu. Ipak, izuzev u Sloveniji, nedovoljno uređeno tržište karakteristika je većine država u regionu, uz nešto bolju situaciju u Hrvatskoj, kao članici Evropske unije.

– Prošle godine u Srbiji je poslovalo 21 osiguravajuće društvo – dva manje nego 2016, ostvarena je ukupna premija od 786 miliona evra, što predstavlja povećanje

¹ Autor je diplomirani pravnik, menadžer za razvoj izdavačke delatnosti u Funkciji za marketing i brigu o klijentima, Kompanija „Dunav osiguranje“ a.d.o., Beograd
i-mejl: ljiljana.lazarevic-davidovic@dunav.com
Rad je primljen: 3. 7. 2018.
Rad je prihvaćen: 10. 7. 2018.

za 4,4 posto na godišnjem nivou – rekao je **mr Mirko Petrović**, predsednik Izvršnog odbora „Dunav osiguranja“. On je dodao da su neživotna osiguranja imala rast od 6,6 odsto, dok su životna bila u padu za 1,6 odsto u odnosu na 2016, tako da je na kraju 2017. godine učešće neživotnih osiguranja u strukturi premije iznosilo 75,6 posto. Tržišni lider je „Dunav osiguranje“ sa ostvarenom premijom od 200 miliona evra i tržišnim udelom od 26,8 posto u 2017. godini, naglasio je Petrović

Iznoseći podatak o učešću premije osiguranja u BDP-u Srbije, koje dostiže samo 2,1 odsto, dok je u EU 7,4 procenta, Mirko Petrović je ocenio da je naše tržište osiguranja i dalje nerazvijeno i daleko ispod proseka Evropske unije.

Generalni sekretar SorS-a i direktor „Bosna reosiguranja“ **Zlatan Filipović** istakao je da je tržište osiguranja BiH u prošloj godini ostvarilo ukupnu premiju od 683 miliona konvertibilnih maraka (KM), te da je na godišnjem nivou ostvaren premijski rast od skoro osam posto. No, i pored višegodišnje tendencije premijskog rasta, tržište osiguranja u BiH i dalje zaostaje za susednim zemljama – Slovenijom, Hrvatskom i Srbijom. U ukupnoj premiji prednjači obavezno osiguranje od auto-odgovornosti sa više od 50 odsto učešća. Filipović je istakao i ohrabrujući podatak da je životno osiguranje dostiglo oko 20 odsto udela u ukupnoj premiji, dok auto-kasko ima udeo oko devet odsto, osiguranje imovine od požara oko 5 odsto, a od nezgode oko sedam procenta. On je takođe naglasio da je 25 osiguravajućih društava u BiH (dva manje nego 2016.) previše u odnosu na veličinu tržišta i aktuelnu ekonomsku situaciju, te da će se njihov broj s vremenom neminovno smanjiti.

– Hrvatskoj, ali i svim zemljama regiona, neophodan je znatno veći ekonomski rast, što bi imalo presudan uticaj i na profitabilnost osiguravajućih društava – rekao je **Damir Zorić** iz „Euroherc osiguranja“, govoreći o hrvatskom tržištu osiguranja.

Ipak, kako je istakao, prošle godine delatnost osiguranja u Hrvatskoj pozitivno je poslovala i, nakon godina krize, prvi put zabeležila osetniju stopu premijskog rasta od 3,4 odsto. Neživotna osiguranja čine oko 67,5 odsto ukupne premije i rast u tim vrstama je nešto izraženiji – iznosi 4,5 odsto, dok su životna osiguranja imala slabiji rast, niži od jednog procenta. Prošlogodišnja premija u Hrvatskoj iznosila je oko 9,05 milijardi kuna.

Osetne razlike u razvijenosti osiguranja od države do države

– Tržište Slovenije je u 2017. godini ostvarilo rast u svim segmentima osiguranja, pa je to, s makroekonomskog gledišta, bila i najuspešnija godina u poslednjoj deceniji – rekao je **Andrej Slapar**, predsednik Uprave Zavarovalnice „Triglav“.

Premija slovenačkih osiguravajućih društava u 2017. godini, prema podacima Slovenačkog osiguravajućeg udruženja iznetim u zvaničnoj prezentaciji na SorS-u, povećana je za 5,5 odsto, dosegovši sumu od blizu 2,18 milijardi evra. Najveći tržišni udeo od čak 27,75 procenata ima Zavarovalnica „Triglav“, a prvih pet najznačajnijih osiguravača oko 77,5 odsto udela na tržištu u Sloveniji.

– U prošloj godini rast je ostvarilo i tržište osiguranja u Crnoj Gori, na kome je poslovalo devet osiguravajućih društava. Rast je bio nešto veći kod životnih osiguranja – 3,4 odsto, u odnosu na neživotna sa procentom rasta od 1,7 odsto – rekao je **Nebojša Šćekić** iz „Sava re“ osiguranja Crne Gore. Prema njegovim rečima, ukupna obračunata bruto premija neživotnog osiguranja u 2017. iznosila je 67,6 miliona evra, a premija životnih osiguranja blizu 14,2 miliona evra. U strukturi ukupne premije, obavezno osiguranje od auto-odgovornosti i dalje predstavlja najznačajniju vrstu na tržištu sa udelom od 17,3 odsto.

Nestabilna politička situacija u Makedoniji, u poslednjih nekoliko godina, presudno je uticala na tržište osiguranja te zemlje, koje je samo neznatno raslo. Bruto premija neživotnih osiguranja iznosi 122,6 miliona evra, a životnih osiguranja 23,5 miliona evra. Politička neizvesnost odrazila se i na investicione cikluse, ali je **Đorđe Vojnović**, generalni direktor „Triglav osiguranja Makedonija“, izrazio nadu da se kraj političke krize ipak nazire, i istakao da potencijal prepoznaje u osiguranju poljoprivrede, dopunskom zdravstvenom osiguranju u kome je ostvaren rast od čak 28 odsto u odnosu na 2016. godinu, osiguranju kredita i garancija, kao i u osiguranju života, koje je poraslo za 11,9 posto.

– Uz uslov da se ostvare planirane aktivnosti, može se očekivati i rast premije po glavi stanovnika, koja je sada izuzetno niska i iznosi svega 72 evra – rekao je Vojnović.

Gljučna uloga edukacije zaposlenih i stanovništva

U okviru redovnog programa SorS-a, kretanja na srpskom tržištu osiguranja u 2017. godini predstavio je **Duško Jovanović**, generalni sekretar Udruženja osiguravača Srbije. Uz detaljan grafički prikaz pokazatelja finansijskog sektora i osiguranja, Jovanović je istakao da po vrstama osiguranja najveće učešće u ukupnoj premiji ima osiguranje od auto-odgovornosti – 34,40 procenata, slede životna osiguranja sa učešćem od 24,4 odsto, potom imovinska osiguranja sa 17,9 procenata, ostala neživotna osiguranja sa 14,9 i kasko osiguranje sa 8,4 odsto. Najveće učešće u ukupnoj premiji ima „Dunav osiguranje“ – 26,8 odsto, potom sledi „Đenerali osiguranje“ sa 21,2, „DDOR osiguranje“ sa 11,80, „Viner štetiše osiguranje“ sa 11,70 i „Triglav osiguranje“ sa 5,70 procenata. Kao ključne događaje u proteklom periodu Jovanović je označio održavanje prvih Srpskih dana osiguranja, te početak rada na novom zakonu o obaveznom osiguranju u saobraćaju.

Pored prezentacije stanja na tržištima osiguranja u Sloveniji, Hrvatskoj, BiH, Srbiji, Crnoj Gori i Makedoniji, situacija u osiguranju razmatrana je i tokom posebne panel diskusije.

Kako se moglo čuti, situacija bi se dobrim delom mogla popraviti edukacijom zaposlenih u osiguranju, a u još većoj meri finansijskom edukacijom stanovništva,

te je upravo na to skrenuo pažnju i predsednik Skupštine SorS-a i predsednik Izvršnog odbora „DDOR osiguranja“ **Đorđo Markeđani**.

– Edukacija zaposlenih je i te kako značajna jer se s promenama u svetu menjaju i osiguranja. Ponuda osiguravajućih usluga mora pratiti te tokove. Takođe, potrebno je edukovati i klijente, osiguranike, kako bi shvatili nove tendencije u osiguranju – rekao je Markeđani.

Posebnu pažnju učesnika SorS-a privukao je referat koautora **prof. dr Jelene Kočović, dr Marije Koprivice** sa Ekonomskog fakulteta u Beogradu i **dr Dragice Janković**, člana Izvršnog odbora Kompanije „Dunav osiguranje“, čije je težište bilo na značaju edukacije aktuara s obzirom na njihovu ulogu u merenju rizika i upravljanju njime, tj. u modelovanju budućih neizvesnih događaja sa finansijskim posledicama. Aktuarska znanja, ne samo u osiguranju već i u čitavoj finansijskoj sferi, počela su naročito da dobijaju na značaju nakon globalne finansijske krize 2007. i 2008. godine. U prilog navedenoj činjenici govori podatak da je u Evropskoj uniji, uprkos smanjenju broja osiguravajućih društava, broj aktuara povećan sa 19.700 u 2011. na 21.500 u 2015. godini, dok se u SAD predviđa porast njihovog broja za čak 22 odsto u narednoj deceniji. I novi regulatorni okvir koji je u Evropskoj uniji i drugim zemljama uhvatio korena usvajanjem koncepta Solventnost II nameće povećane zahteve u pogledu aktuarskih kalkulacija.

U referatu je naglašeno da aktuari treba da prošire svoje kompetencije na polju stohastičkih tehnika rezervisanja, projektovanja budućih novčanih tokova, simuliranja funkcija raspodele rizičnih varijabli, modeliranja različitih tipova rizika. Pritom u većoj meri treba da se oslanjaju na sopstveno rasuđivanje umesto na krute matematičko-statističke modele, te da razviju veštine komunikacije s menadžmentom, organima nadzora i javnošću.

Izlaganje na SorS-u prof. Kočović je završila zaključkom da je edukacija kadra, a posebno aktuara, preduslov razvoja tržišta osiguranja, pogotovo ako u vidu imamo zahteve regulatornog režima Solventnosti II. Osim toga, konstatovala je da srpsko tržište osiguranja, uprkos činjenici da zaostaje za ekonomski razvijenim tržištima osiguranja, u oblasti obrazovanja aktuara u potpunosti prati aktuelne svetske tokove.

Drugog dana savetovanja održani su okrugli stolovi – jedan posvećen socijalnoj funkciji obaveznih osiguranja u saobraćaju sa ograničenjima u propisima i praksi, a drugi o kibernetičkim rizicima i izazovima digitalnog sveta u reosiguranju.

Skup je organizovalo Udruženje društava za osiguranje SorS, u čijem se Upravnom odboru nalaze predstavnici 14 društava iz svih zemalja nastalih na prostoru Jugoslavije. Ove godine u Sarajevu se okupilo oko 150 vodećih ljudi osiguravajućih i reosiguravajućih društava iz regiona, Velike Britanije, Nemačke, Austrije, Češke, Italije, Švajcarske i drugih zemalja.